ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ПАТОЛОГІЇ ХРЕБТА ТА СУГЛОБІВ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА М.І. СИТЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»
(ДУ «ІПХС ІМ. ПРОФ. М.І. СИТЕНКА НАМН УКРАЇНИ»)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Вченої ради
ДУ «ІПХС
ім. проф. М.І. Ситенка
НАМН України»
протокол № 14
від 25.09.2026 р.
Голова Вченої ради
професор

_____ Микола КОРЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
ДУ «ІПХС
ім. проф. М.І. Ситенка
НАМН України»

_____ Станіслав БОНДАРЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ У ДУ «ІПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України»

з підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
у галузі знань І Охорона здоров'я
за спеціальністю І2 Медицина
спеціалізація - Травматологія та ортопедія

Харків 2026 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Державній установі «Інституті патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» (далі - Положення) є нормативним документом, що регламентує організацію та провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Державній установі «Інституті патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» (далі - Інститут).

1.2. Положення визначає основні засади й принципи освітньої діяльності в Інституті на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, права та обов'язки учасників освітнього процесу і спрямоване на забезпечення якості освітньої діяльності в Інституту відповідно до загальновизнаних європейських та світових стандартів.

1.3. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», з урахуванням вимог Законів України «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», інших законів України, Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Статуту Інституту, стандартів освітньої діяльності та вищої освіти, інших нормативно-правових документів у сфері вищої освіти, якими регулюється освітній процес в Інституті.

1.4. Провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Інституту здійснюється згідно з Постановою Кабінету Міністрів від 23.03.2016 р. № 261 на підставі відповідної ліцензії, виданої МОН України згідно з наказом МОН України від 08.07.2016 р. № 816

1.5. Координацію та контроль за діяльністю структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі та поза аспірантурою Інституту здійснює директор, заступник директора з наукової роботи та науково-організаційний відділ Інституту.

2. ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

2.1. Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших

компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2.2. Здобуття вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньо-наукової програми та написанням дисертації, що є підставою для присудження ступеня доктора філософії.

2.3. Доктор філософії - це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста). Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації.

2.4. Освітня-наукова програма - це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності (спеціалізації), що визначає:

- вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою;

- перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення (структурно-логічна схема);

- кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми;

- очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Освітня програма використовується під час:

- проведення акредитаційної експертизи освітньої програми, інспектуванні освітньої діяльності за спеціальністю;

- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик;

- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти;

- визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації;

- професійної орієнтації здобувачів вищої освіти.

Опис освітньої програми включає:

- профіль програми (опис мети програми, програмних компетентностей і результатів навчання, особливостей викладання, оцінювання та ресурсного забезпечення, вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою тощо);

- перелік освітніх компонентів програми;

- структурно-логічну схему програми;

- опис форм атестації здобувачів освіти;

- матриці забезпечення компонентами програми програмних компетентностей і результатів навчання.

2.5. Освітньо-наукова програма підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у галузі знань І«Охорона здоров'я» за спеціальністю І2 «Медицина» спеціалізація «Травматологія та ортопедія» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-УП, Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» та методичних рекомендацій Національної академії педагогічних наук України «Розроблення освітніх програм».

Освітньо-наукова програма визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеню доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання та вимоги до контролю якості вищої освіти

2.6. Освітньо-наукова програма здобувача ступеня доктора філософії складається з освітньої та наукової складових. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки здобувачів ступеня доктора філософії становить 50 кредитів ЄКТС.

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять

оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

3. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В АСПІРАНТУРІ

3.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі Інституту за очною (денною, вечірньою) або заочною формами навчання;

- поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Інституті).

3.2. Нормативний строк підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в аспірантурі Інституту становить 4 роки.

3.3. Очна (денна) - основна форма здобуття ступеня доктора філософії в аспірантурі з відривом від виробництва. Освітній процес за очною (денною) формою навчання передбачає постійний особистий контакт науково-педагогічного працівника і аспіранта, що забезпечує надбання глибоких системних знань, стійких умінь та інших компетентностей.

3.4. Очна (вечірня) - форма здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі без відриву від виробництва, але з наявністю відповідної кількості аудиторних годин переважно у вечірній час.

3.5. Заочна - форма здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі без відриву від виробництва, що передбачає спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти шляхом поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними.

Сесія для заочної форми навчання - це частина навчального року, протягом якої проводяться всі види навчальних занять, передбачені робочим навчальним планом (лекції, лабораторні, практичні та семінарські заняття, консультації) та контрольні заходи. Лекції на заочній формі навчання, як правило, мають постановочний, концептуальний, узагальнюючий та оглядовий характер. Практичні та лабораторні роботи повинні забезпечувати формування необхідного рівня умінь і навичок. Кількість сесій і терміни їх проведення встановлюються щорічно графіком навчального процесу з урахуванням особливостей освітньо-наукової програми певної спеціальності. На сесію здобувачі ступеня доктора філософії заочної форми навчання прибувають згідно з графіком навчального процесу, одержавши довідку-

виклику встановленого зразка. Довідка-виклик є підставою для надання додаткової оплачуваної відпустки. Міжсесійний період для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання- це частина навчального року, протягом якої здійснюється робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом наукового керівника.

3.6. Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);

- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, в тому числі за кошти грантів, які отримав Інститут на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно за очною (денною, вечірньою) формою навчання. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб, визначається з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного у Відомостях щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

3.7. Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються Вченою радою Інституту. Здобувач ступеня доктора філософії зобов’язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути заплановані компетентності, знання та уміння, достатні для продукування нових ідей, розв’язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

3.8. Підготовка докторів філософії може здійснюватися за освітньо-науковою програмою, узгодженою між Інститутом і іншою науковою установою. Виконання навчального плану може здійснюватися в іншій науковій установі якщо це узгоджено договором з Інститутом, а забезпечення проведення наукових досліджень згідно з індивідуальним планом наукової роботи здійснюється в Інституті.

3.9. Освітньо-наукова програма здобувача ступеня доктора філософії має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом:

- глибинних знань зі спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напряму;

- загальнонаукових компетентностей, спрямованих на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору;

- універсальних умінь дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної;

- мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

3.10. Навчальний план здобувача ступеня доктора філософії містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

3.11. Освітньо-наукова програма та навчальний план є основою для формування здобувачем ступеня доктора філософії індивідуального плану роботи, який погоджується з науковим керівником та затверджуються директором протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний план роботи здобувача ступеня доктора філософії містить два розділи: індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи аспіранта. Індивідуальний навчальний план здобувача ступеня доктора філософії повинен містити перелік навчальних дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС.

Відповідальним за виконання індивідуального навчального плану є здобувач вищої освіти. Контроль за виконанням індивідуального навчального

плану здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює науковий керівник та науково-організаційний відділ Інституту.

В індивідуальному плані наукової роботи визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертаційного дослідження.

Індивідуальний план роботи здобувача ступеня доктора філософії є обов'язковим до виконання. Порушення строків виконання індивідуального плану роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії.

3.12. Здобувачу ступеня доктора філософії одночасно з його зарахуванням відповідним наказом директора призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем. Здобувачам ступеня доктора філософії, які виконують наукові дослідження на стику різних галузей науки, може бути призначено двох наукових керівників, за умови чіткого розподілу обов'язків між науковими керівниками.

Науковий керівник здійснює наукове керівництво роботою здобувача ступеня доктора філософії, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану роботи і відповідає перед вченою радою за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Тема дисертаційного дослідження аспіранта, після обговорення на засіданні наукового відділу Інституту з обраної теми і ухваленням теми дисертації, затверджується Вченою радою Інституту не пізніше двох місяців після його зарахування до аспірантури.

3.13. Аспіранти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень здобувачі ступеня доктора філософії також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у вищих навчальних закладах (наукових установах), бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. N 579;

- зарахування кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури для вивчення іноземної мови, у разі наявності відповідного сертифікату, що підтверджує володіння іноземною мовою на рівні С1, а також на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником);

- внесення змін до індивідуального плану роботи за погодженням із своїм науковим керівником із затвердженням вченою радою інституту;

- участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями;

- академічну відпустку, зокрема, за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства.

3.14. Аспіранти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти також зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально- етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених Інститутом;

- виконувати індивідуальний план роботи та систематично звітувати про хід його виконання;

- відвідувати (незалежно від форми навчання) аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, що передбачені освітньо-науковою програмою аспірантури та індивідуальним навчальним планом аспіранта;

- захистити в установлений строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації у спеціалізованій вченій раді.

3.15. Стан готовності дисертації здобувача ступеня доктора філософії до захисту визначається науковим керівником. Обов'язковою умовою допуску до захисту є повне виконання здобувачем ступеня доктора філософії його індивідуального навчального плану.

4. ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

4.1. Особи, які професійно проводять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Інституті, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Інституті поза аспірантурою без переривання трудової діяльності. Такі особи прикріплюються до аспірантури Інституту строком чотири роки, у разі наявності ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю.

4.2.Порядок прикріплення

4.2. Підготовка осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи здійснюється за кошти відповідного закладу і триває чотири роки.

4.2.2 Особа подає до Вченої ради Інституту заяву для затвердження теми дисертації з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою).

4.2.3 Якщо рішення Вченої ради позитивне особа подає заяву на ім'я директора з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) та витяг з протоколу засідання Вченої ради з позитивним рішенням. Якщо рішення Вченої ради негативне особа не зараховується.

4.2.4 Після зарахування особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) відповідним наказом директора Інституту призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників закладу з науковим ступенем згідно з вимогам. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

4.2.5 Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) передбачає виконання освітньо-наукової програми ДУ «ІПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

4.2.6 Здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії, які поза аспірантурою працюють над дисертаціями, можуть бути особи, які мають диплом спеціаліста або магістра та сертифікат лікаря-спеціаліста за спеціальністю ортопедія і травматологія. Такі особи визначаються як здобувачі, які прикріплені до відповідного відділу Інституту.

4.2.7 Критеріями для прикріплення здобувачів освітнього ступеня доктора

філософії до відділу Інституту є наявність:

- визначеного наукового напряму дисертаційних досліджень;
- опублікованих наукових статей або тез конференцій за напрямом дисертаційних досліджень.

4.2.8 Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до Інституту для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою здійснюється на безоплатній основі.

4.2.9 Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури згідно із затвердженими

протягом двох місяців з дня прикріплення індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Кількість прикріплених осіб, підготовка яких здійснюється поза аспірантурою, визначається ліцензованим обсягом.

4.2.10 Науковими керівниками здобувачів, які прикріпляються до Інституту призначаються, як правило, доктори наук, а також, як виняток, кандидати наук, яким рішенням Вченої ради Інституту затверджена тема докторської дисертації та надано право наукового керівництва.

4.2.11 Організацію прикріплення до відділу Інституту здійснює науково-організаційний відділ Інституту.

4.2.12 Директор Інституту забезпечує дотримання законодавства України та Положення про порядок прикріплення до ДУ «ІПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

4.2.13 Для прикріплення поза аспірантурою здобувач подає всі необхідні документи для прикріплення згідно з Правилами прийому до аспірантури при Державній установі «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України», які мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

4.3.Права та обов’язки здобувачів освітнього ступеня доктора філософії поза аспірантурою

4.3.1 Усі здобувані вищої освіти за ступенем доктора філософії, які навчаються поза аспірантурою , мають рівні права та обов’язки.

4.3.2 Здобувач, який навчається поза аспірантурою, користується правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень здобувач, який прикріплений до Інституту також має право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в Інституту, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного і змістовного наукового консультування

щодо власного дослідження від наукового керівника;

• безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

• академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579;

• академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства.

4.3.3 Здобувач, який навчаються поза аспірантурою, зобов'язаний виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень здобувач, який навчаються поза аспірантурою**,** зобов'язаний:

- дотримуватися морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників встановлених Інституту;

• виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні відділу, лабораторії чи іншого підрозділу Інституту;

• захистити в установлений строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації у спеціалізованій вченій раді.

1.1. Покладення Інститутом на особу, яка навчаються поза аспірантурою, обов'язків, не пов'язаних з виконанням освітньо- наукової програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

4.3.4 Здобувач, який навчається поза аспірантурою, має право брати участь у конкурсах на отримання ґрантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

4.3.5 У разі звільнення з роботи здобувач, який навчаються поза аспірантурою втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Інституті та має право:

- продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою у вищому навчальному закладі (науковій установі), до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення таким вищим навчальним закладом (науковою установою));

- вступити до аспірантури (ад'юнктури) вищого навчального закладу (наукової установи) для здобуття відповідного ступеня за очною (денною, вечірньою) або заочною (дистанційною) формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

5. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Форми організації освітнього процесу визначені даним Положенням про організацію освітньо-наукового процесу в Інституті. Освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті здійснюється у таких формах:

• навчальні заняття (лекції, практичні і лабораторні заняття);

• самостійна робота;

• педагогічна практика;

• контрольні заходи.

5.1. Лекція (лат. Lectio - читання) - основна форма проведення навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Лекція є основною формою навчального процесу в Інституті. Усний виклад предмета викладачем, а також публічне читання на яку-небудь тему.

Мета лекції - розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

5.2. Практичні заняття - форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд аспірантами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання аспірантом відповідно сформульованих завдань. Для проведення практичних занять готуються відповідні інструкції. Інструкції до лабораторних і практичних робіт є різновидом практикумів - навчальних видань практичних завдань і вправ, що сприяють засвоєнню набутих знань, умінь і навичок.

5.3. Лабораторне заняття - форма навчального заняття, при якому аспірант, що навчається, під керівництвом викладача, особисто проводить експерименти, чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни; набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі. Лабораторні заняття проводиться у навчальних лабораторіях з використанням пристосованого до умов навчального процесу устаткування, (лабораторні макети, установки тощо).

5.4. Самостійна робота - це самостійна діяльність-вивчення здобувача, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі здобувачем, але виконує її

здобувач за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науковопедагогічного працівника без його прямої участі. Важливу роль у вивченні навчальної дисципліни відіграють раціональні засоби: методи організації самостійної роботи, умови праці, режим дня, техніка праці та ін. Під час вивчення навчальної дисципліни виокремлюють такі види самостійного навчання здобувачів:

- слухання лекцій, участь у семінарських заняттях, виконання практичних і лабораторних робіт;

- відпрацювання тем лекцій та семінарських занять, виконання практичних і лабораторних робіт здобувачами заочної форми навчання (ЗФН);

- підготовка рефератів і курсових робіт;

- підготовка до заліків та іспитів;

- робота з літературою та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від здобувачів наполегливої самостійної праці. Насамперед потрібно, щоб кожен здобувач у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Тому їм треба розкрити механізми розумової праці, причини появи втоми, шляхи підвищення працездатності, а також режиму харчування, організації відпочинку та ін. Для цього потрібно провести настановне заняття, особливо зі здобувачами заочної форми навчання. Довести до них, що добовий ритм організму людини визначається низкою фізіологічних функцій, які постійно змінюються в години активної діяльності та сну. Для подолання труднощів у здобувачів, наукові працівники мають:

- ознайомити їх із психолого-педагогічними особливостями організації навчання у вищій школі;

- допомогти в оволодінні методами і прийомами навчальної роботи;

- дотримуватися спеціальної методики читання лекцій, поступово збільшуючи структуру і темп;

- навчити прийомів слухати лекцію, записувати її змісту, методики підготовки до практичних і лабораторних занять;

- чітко дозувати завдання на кожне заняття;

- толерантно здійснювати контроль й оцінювання самостійної роботи, ін.

5.5. Контрольні заходи - передбачають поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувана до виконання конкретної роботи. Форма

проведення поточного контролю і система оцінювання рівня знань визначаються відповідним викладачем. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію здобувана. Він проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його етапах. У разі використання модульної форми підсумкового контролю після закінчення логічно завершеної частини занять з певної дисципліни, результати модульного контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки. Семестровий контроль проводиться у формах екзамену, диференційованого заліку і заліку. Здобувач допускається до семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр з цієї дисципліни. Екзамен є контрольним заходом перевірки засвоєння здобувачем теоретичного і практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни.

5.6. Педагогічна практика є частиною навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та видом практичної діяльності здобувачів із здійснення навчально-виховного процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу, здобуття вмінь і навиків практичної викладацької діяльності. Педагогічна практика аспірантів визначається Положенням про педагогічну практику аспірантів в Інституті.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії вимогам нормативних документів у сфері вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування освітнього процес. Система оцінювання успішності здобувачів вищої освіти доктора філософії у вигляді іспитів оцінюється за шкалою ЄКТС та національною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”), а семестрових заліків - за шкалою ЄКТС та національною шкалою (“зараховано”, “не зараховано”). Результати вносять у відомість обліку успішності.

7. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В АСПІРАНТУРІ

7.1. Освітній процес - це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

7.2. Освітня діяльність в Інституті спрямована на підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці фахівців для підприємств усіх форм власності, наукових та освітніх установ, органів державної влади й управління за всіма рівнями вищої освіти, утвердження національних і загальнолюдських цінностей, створення умов для реалізації особистісного потенціалу людини, розвитку її творчих здібностей, створення умов для особистого розвитку і творчої самореалізації людини, формування національних та загальнолюдських цінностей, створення рівних можливостей для молоді у здобутті якісної освіти, розроблення та запровадження освітніх інноваційних технологій, демократизацію освіти та навчально-виховного процесу, розвитку неперервної освіти впродовж життя, інтеграцію української освіти в європейський і світовий простір, забезпечення соціального захисту здобувачів та науково-педагогічних працівників, відповідального ставлення до власного здоров'я, охорони навколишнього середовища, створення найбільш сприятливих умов життєдіяльності суспільства.

7.3. Організація освітнього процесу в Інституті ґрунтується на таких засадах:

- автономії та самоврядування Інституту;

- академічної свободи учасників освітнього процесу під час провадження науково-педагогічної, педагогічної, наукової чи інноваційної діяльності;

- інтеграції навчання, науково-дослідницької роботи, інноваційної та виробничої діяльності;

- академічної мобільності учасників освітнього процесу;

- інтеграції вищої освіти в європейський і світовий простір;

- створення рівних можливостей для осіб у здобутті якісної освіти, зокрема й для людей з особливими освітніми потребами;

- створення умов для особистісного розвитку й творчої самореалізації людини;

- компетентного підходу,

- забезпечення незалежної та об'єктивної оцінки результатів навчання та набутої кваліфікації;

- гуманізму, демократизму, патріотизму, пріоритетності загальнолюдських духовних цінностей;

- незалежності освітньої діяльності від впливу політичних партій, громадських та релігійних організацій.

7.4. Освітній процес на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Інституті здійснюється за такими формами:

1) навчальні заняття;

2) самостійна робота;

3) науковий семінар;

4) практична підготовка;

5) контрольні заходи.

7.4. Основними видами навчальних занять є: лекція; лабораторне, практичне, індивідуальне заняття; консультація. Інші види навчальних занять можуть бути запроваджені в освітній процес рішенням вченої ради Інституту.

7.5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Вона включає опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу тощо. Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувачів освіти регламентується навчальним планом. Зміст самостійної роботи з вивчення конкретної дисципліни визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

7.6. Науковий семінар - колективне, публічне обговорення наукової інформації, визначених проблем теорії та практики, певних наукових та науково-технічних результатів для формування компетентностей здобувачів вищої освіти в обсязі нових знань та методів для оптимізації взаємодії з проектами і програмами, що забезпечує умови для розвитку мислення через дискусію. Керує науковим семінаром провідний вчений, який активно веде дослідження у відповідній галузі науки.

У роботі наукових семінарів можуть брати участь здобувачі різних ступенів вищої освіти, різних років навчання, які мають бажання поглибити опрацьований теоретичний матеріал, активізувати самостійність суджень, навчитись відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів. Метою наукового семінару є оволодіння фундаментальними знаннями, розвиток логічного мислення, оволодіння культурою толерантності, активізація соціального становлення особистості майбутнього науковця.

7.7. Контрольні заходи дозволяють визначити відповідність рівня набутих знань, умінь та інших компетентностей здобувача ступеня доктора філософії вимогам нормативних документів у сфері вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування освітнього процесу.

Організацію проведення підсумкового контролю забезпечує науково-організаційний відділ.

Терміни проведення заліків та іспиту визначаються навчальним планом.

Результати навчання здобувачів ступеня доктора філософії оцінюються за шкалою ЄКТС, національною диференційованою шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а семестрових заліків - за шкалою ЄКТС, національною недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано).

Результати складання заліків вносять у відомість обліку успішності.

7.8. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти передбачає послідовне використання оприлюднених критеріїв, правил і процедур. Здобувачі поінформовані про стратегію оцінювання в робочих програмах та силабусах, яка застосовується щодо їхньої навчальної програми.

Оцінювання результатів навчання здійснюється на принципах об'єктивності, відкритості, прозорості, доступності та зрозумілості методики оцінювання. Процедури оцінювання дозволяють продемонструвати, наскільки здобувачі досягли запланованих результатів навчання.

Критерії та процедури оцінювання результатів навчання здобувачів ступеня доктора філософії з конкретної навчальної дисципліни визначаються відповідною робочою програмою та положенням про порядок контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня ступеня доктора філософії у Державній установі «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України»

8. ВІДРАХУВАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ, ПЕРЕВЕДЕННЯ ТА НАДАННЯАКАДЕМІЧНОЇ ВІДПУСТКИ

8.1. Підставами для відрахування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є:

- завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;

- власне бажання;

- переведення до іншого вищого навчального закладу;

- невиконання індивідуального плану роботи;

- порушення умов договору (контракту), укладеного між Інститутом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;

- інших випадків, передбачених законодавством.

8.2. Дострокове відрахування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється наказом директора згідно з рішенням Вченої ради Інституту.

8.3. Особа, яка навчалася в аспірантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з аспірантури достроково, має право на повторний вступ до аспірантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів порядку.

8.4. Переведення аспірантів на наступний рік навчання в межах освітньо-наукової програми підготовки здобувачів ступеня доктора філософії здійснюється наказом директора Інституту.

На наступний рік навчання переводяться аспіранти, які повністю виконали вимоги індивідуального плану роботи певного курсу, успішно склали всі іспити, заліки та отримали позитивний відгук за атестацію. У випадках тривалої хвороби в період сесії та канікул при наявності відповідних документів окремим аспірантам може бути встановлений індивідуальний графік складання екзаменів, тривалістю не більше місяця після початку наступного семестру.

8.5. Здобувачі ступеня доктора філософії можуть переривати навчання (з наданням академічної відпустки) у зв’язку із обставинами, які унеможливлюють виконання індивідуального плану роботи:

- за станом здоров’я;

- перебування у відпустці у зв’язку з вагітністю та пологами, доглядом за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

- сімейними обставинами;

- навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав);

- іншими поважними причинами відповідно до законодавства.

8.6. Термін переривання у навчанні у зв’язку з хворобою не може перевищувати один рік.

8.7. Для оформлення академічної відпустки аспірант подає на ім'я директора заяву, погоджену з науковим керівником. До заяви повинні додаватися документи, які підтверджують обґрунтованість причини переривання (офіційне запрошення на стажування, підтвердження отримання

гранту, лікарняні листи, довідка ЛКК, свідоцтво про народження дитини тощо).

8.8. Переривання та продовження навчання в аспірантурі оформлюється відповідним наказом. Період переривання не включається до терміну навчання в аспірантурі. Стипендія на період переривання навчання не виплачується.

8.9. У випадку, якщо аспірант після закінчення терміну академічної відпустки не поновив свій статус, то він підлягає відрахуванню зі складу здобувачів освіти з останнього дня переривання навчання в аспірантурі, зазначеного у відповідному наказі.

8.10. Здобувачам вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами, гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. Такі особи не відраховуються зі складу здобувачів вищої освіти.

8.11. Вчена рада Інституту має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших вищих навчальних закладах (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії.

Пере зарахування навчальних дисциплін (зарахування кредитів ЄКТС, визнання результатів навчання) після стажування в рамках академічної мобільності відбувається у порядку, встановленому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579 та Вченою радою Інституту. Пере зарахування навчальних дисциплін (зарахування кредитів ЄКТС, визнання результатів навчання) здійснюється на основі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи.

9. АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

9.1. Атестація - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

9.2. Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою Інституту, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

9.3. До захисту допускаються дисертації, виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Виявлення в поданій до захисту дисертації академічного плагіату є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня.

Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, а також відгуки опонентів оприлюднюються на офіційному веб-сайті Інституту відповідно до законодавства.

10. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

10.1. Положення набуває чинності з моменту його затвердження Вченою радою Інституту.

10.2. Зміни та доповнення до даного Положення вносяться та затверджуються Вченою радою Інституту у тому ж порядку, що й сааме Положення.

Заступник директора з
наукової роботи,
Д.м.н. Інга ФЕДОТОВА

Завідувач НОВ
професор Володимир ТАНЬКУТ